

B

AUKERA

MATEMATIKA

4

José Ramón Vizmanos
Máximo Anzola
Isabel de los Santos
Juan Carlos Hervás

ESFERA

DBH

ikasmina

BIGARREN HEZKUNTZA

AURKIBIDEA

I. BLOKEA: ZENBAKIAK ETA ALJEBRA

1 ZENBAKI ERREALAK 8

1. Adierazpen hamartarrak.
2. Zenbaki errealak.
3. Zenbaki errealen adierazpen hurbildua.
4. Zenbaki errealen zuzena. Balio absolutua.
5. Tarteak, zuzenerdiak eta inguruneak.
6. Berretzaile osoko berreketak. Idazkera zientifikoa.
7. Erroketak.
8. Zatizko berretzailea duten berreketak.
9. Eragiketak erroketekin.
10. Antzeko erroketak. Arrazionalizazioa.
11. Zenbaki erreal baten logaritmoa.
12. Logaritmoen propietateak.

Ariketak 24

2 POLINOMIOAK 30

1. Adierazpen aljebraikoak eta polinomioak.
2. Eragiketak polinomioekin.
3. Laburbidezko formulak.
4. Ruffiniren erregela.
5. Hondarraren eta biderkagaiaren teorema.
6. Polinomio baten erroa. Erro osoak.
7. FaktORIZAZIOA. Polinomio laburtezinak.
8. Polinomio bat biderkagaitan deskonposatzea.

Ariketak 42

3 EKUAZIOAK ETA SISTEMAK 48

1. Lehen eta bigarren mailako ekuazioak.
2. Bestelako ekuazioak ebatzea.
3. Ekuazio logaritmikoak.
4. Ekuazio esponentzialak.
5. Ekuazio linealen sistemak. Sistemak ebatzea.
6. Ekuazio ez-linealen sistemak.

Ariketak 60

4 INEKUAZIOAK ETA SISTEMAK 66

1. Desberdintzak eta inekuazioak. Inekuazioen ebazpenak.
2. Inekuazioak ebatzea: arauak.
3. Lehen mailako inekuazioak ebatzea.
4. Maila handiagoko inekuazio polinomikoak, inekuazio arrazionalak.
5. Lehen mailako inekuazio-sistemak.

Ariketak 74

MATEMAKINAK

■ Zenbaki errealak *Deriverekin*

■ Ekuazioak, inekuazioak eta sistemak *Deriverekin*

80

II. BLOKEA: GEOMETRIA

5 ANTZEKOTASUNA 84

1. Antzeko irudiak.
2. Antzeko irudien neurria.
3. Talesen teorema.
4. Triangeluen antzekotasun-irizpideak.
5. Triangeluen antzekotasun-irizpideen ondorioak.

Ariketak 94

6 TRIGONOMETRIA 100

1. Angeluen neurria.
2. Triangelu angeluzuzenen arrazoi trigonometrikoak.
3. Arrazoi trigonometrikoen arteko erlazioak.
4. Edozein angeluren arrazoi trigonometrikoak.
5. Zenbait angeluren arrazoi trigonometrikoen arteko erlazioak.
6. Trigonometria kalkulagailuz.

Ariketak 110

7 PROBLEMA METRIKOAK 116

1. Triangelu angeluzuzenak ebatzea.
2. Edozein triangelu ebatzea. Sinuaren eta kosinuaren teorema.
3. Irudi lauen luzerak eta azalerak.
4. Gorputz geometrikoen azalerak eta bolumenak.

Ariketak 124

8 GEOMETRIA ANALITIKOA 130

1. Bektore finkoak planoan.
2. Bektore askeak planoan.
3. Eragiketak bektore askeekin.
4. Bektoreen konbinazio lineala.
5. Bi bektoreren biderkadura.
6. Bektore baten modulua. Bi bektorek osatzen duten angelua.
7. Bi punturen arteko distantzia. Zuzenki baten erdiko puntua.
8. Zuzenaren ekuazioak.
9. Zuzenaren ekuazio segmentarioa.
10. Planoko bi zuzenen posizio erlatiboak.

Ariketak 144

MATEMAKINAK

■ Antzekotasuna *Cabrirekin*

■ Bektoreak *Cabrirekin*

150

III. BLOKEA: FUNTZIOAK

9 SEGIDAK. SEGIDEN LIMITEAK 154

1. Segidak. Limitearen ideiarantz.
2. Segida baten limitea.
3. Infinitura jotzen duten segidak.
4. $+\infty$ eta $-\infty$ sinboloak erabiltzea.
5. Segiden eragiketen limiteak.
6. Limite indeterminatuak.
7. $\left(1 + \frac{1}{n}\right)^n$ segida.
8. e zenbakia.

Ariketak 166

10 FUNTZIOAK 172

1. Funtzio kontzeptua.
2. Gorakortasuna eta beherakortasuna.
3. Maximo eta minimo absolutuak eta erlatiboak.
4. Funtzio periodikoak eta borneak.
5. Funtzio simetrikoak.
6. Eragiketak funtzioekin.
7. Alderantzizko funtzioak.
8. Zatika definitutako funtzioak.

Ariketak 184

11 FUNTZIOEN LIMITEAK. JARRAITUTASUNA 190

1. Funtzio baten joera.
2. Funtzio baten limite kontzeptua.
3. Limiteen propietateak. Adierazpen indeterminatuak.
4. Limiteak kalkulatzeko.
5. Funtzioen jarraitutasuna.
6. Etenak.

Ariketak 200

12 FUNTZIOAK AZTERTZEA 206

1. Funtzio polinomikoak.
2. Alderantzizko proportzionaltasuneko funtzioak.
3. Funtzio arrazionalak.
4. Asintotak.
5. Funtzio esponentzialak.
6. Funtzio logaritmikoak.
7. Funtzio trigonometrikoak.
8. Funtzioen grafikoak lortzea grafiko errazagoetatik abiatuta.

Ariketak 222

13 DERIBATUAK: HASTAPENAK 228

1. Batez besteko aldakuntza-tasa.
2. Aldiuneko aldakuntza-tasa.
3. Funtzio baten deribatua puntu batean.
4. Deribatuaren interpretazio geometrikoa.
5. Zuzen ukitzailearen ekuazioa.
6. Funtzio deribatua kalkulatzeko.
7. Oinarritzko funtzioen deribatuak.
8. Eragiketen deribatuak.

Ariketak 240

MATEMAKINAK

- Kalkulagailu grafikoaren funtzioak
- Alderantzizko funtzioa *Deriverekin*

246

IV. BLOKEA: ESTADISTIKA ETA PROBABILITATEA

14 DIMENSIO BAKARREKO ESTADISTIKA 250

1. Terminologia estatistikoa.
2. Batez besteko aritmetikoa eta moda.
3. Mediana eta koartilak.
4. Adierazpen grafikoak. Simetria.
5. Heina, bariantza eta desbideratze tipikoa.
6. Batez bestekoa eta desbideratze tipikoa elkarrekin erabiltzea.

Ariketak 260

15 BI DIMENSIOKO ESTADISTIKA 266

1. Bi dimentsioko aldagai estatistikokoak.
2. Mendekotasun ausazkoa eta funtzionala.
3. Kobariantza.
4. Korrelazio linealaren koefizientea.
5. Erregresio-zuzena.

Ariketak 274

16 KONBINATORIA 280

1. Zuhaitz-diagrama. Zenbaketaen printzipio orokorra.
2. Errepikatu gabeko permutazioak.
3. Errepikatu gabeko aldakuntzak.
4. Errepikatuzko aldakuntzak.
5. Errepikatu gabeko konbinazioak.
6. Zenbaki konbinatorioak.
7. Binomio baten berreketa.

Ariketak 290

17 PROBABILITATEEN KALKULUA 296

1. Ausazko esperimenduak. Lagin-espazioa. Gertakari motak.
2. Eragiketak gertakariekin.
3. Gertakari baten probabilitatea.
4. Gertakarien bilduraren probabilitatea.
5. Esperimendu konposatuaren probabilitatea.
6. Probabilitate baldintzatua. Mendeko gertakariak eta gertakari askeak.
7. Guztizko probabilitatea.

Ariketak 306

MATEMAKINAK

- Korrelazioa *Excelen* bidez
- Esperimenduak simulatzea, *Excel* erabiliz

312

Autoebaluazioen erantzunak

316